

MEDENİ HUKUK'TA ZARARDAN SORUMLULUĞUN GENEL ESASLARI

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Hakan Dağdelen
İstanbul Beykent Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Filiz Kitabevi
İstanbul
2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1271
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi
Yayın No | Publication Number: 2026/20

Kitap Adı: Medeni Hukuk'ta Zarardan Sorumluluğun Genel Esasları
Book Title: General Principles of Liability for Damage in Civil Law
ISBN: 978-625-8585-16-2
DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786258585162

Yazar(lar) | Author(s): Ahmet Hakan Dağdelen | orcid.org/0000-0003-3794-1333
Kurum | Institution: İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16 x 23 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 335

Yayın Tarihi | Publication Date: Şubat 2026 | February 2026
Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: Vildan YAVUZ / Özge DANE
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no: 77398)

Konu Kategorisi | Subject Categories: Medeni Hukuk/Borçlar Hukuku

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Tosyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

Ön söz

Bu çalışma; meydana gelen bir zarar ile bu zarara neden olan kişi arasındaki sorumluluk bağının, Medeni Hukuk uyarınca kurulmasının kuramsal temellerini ele almaktadır. Zarara neden olan kişinin sorumluluğu hakkında vicdani kanaati doğrultusunda karar verecek hakimin vardığı sonucun sağlamasını yapmaya yarayacak unsurlar, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Zarardan sorumluluk konusunun ele alınışında ikili bir ayrım yapıldığında, bu çalışma sorumluluk bağının kurulmasına ilişkin konunun genel bölümü ile ilgili olmaktadır. Böyle bir ayrıma göre zarardan sorumluluğun özel bölümüne ise konunun ele alınışında merkeze yerleştirilecek örneğin mülkiyet, sağlık, yaşam gibi hukuken korunan tekil değerlerin tazmininde özellik arz eden hususlar kalmaktadır.

Zarardan sorumluluk konusunda yazılanlar, kuşkusuz bu çalışmanın kaynakçasında yer alanlardan ibaret değildir. Çalışmanın ancak bir noktada artık bitirilmesinin gerekmesi, pek çok değerli eserin incelenmesini çalışmanın, olursa, gelecek baskılarına kalmasına neden olmuştur. İtiraf etmek gerekir ki bu konuda bir monografi yazmak amacıyla çalışmaya başlandığında, toplanacak ve okunacak kaynakların ucu bucağı bulunmamaktadır.

Çalışmanın içeriğinin şekillenmesinde, 2019 senesinin Şubat ayı ile 2026 senesinin Şubat ayı arasında İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesinde verilen Medeni Hukuk dersleri önemli bir rol oynamıştır. Bu vesile ile dersleri takip eden tüm öğrencilere teşekkür ederim. Öğretirken esasen hepimiz aynı zamanda öğreniyoruz.

Çalışmanın zihinsel bir ürün olmaktan çıkıp kitaplaşmasında ve okuyucu ile buluşmasında ise iki kişiye ne kadar teşekkür etsem azdır. Prof. Dr. Haluk Nomer Hocama ilgisi ve yönlendirmesi için çok teşekkür ederim. Çalışmanın baskıya girecek şeklini almasında büyük ilgi gösteren ve zamanımı ayıran Oğuzhan Oruç Bey'e ve Filiz Kitabevine çok teşekkür ederim.

Ahmet Hakan Dağdelen
İstanbul, Şubat 2026

Öz

I. Giriş	1
A. Zarardan sorumluluğun fonksiyonları	1
B. Zarardan sorumluluk kavramı	3
C. Zarar ve türleri	4
Ç. Alternatif sorumluluk sebeplerinin birlikteliği	16
D. Tehlikenin önlenmesi ve men talepleri	19
II. Temel unsurlar	23
A. Nedensellik	23
B. Normun koruma amacı	39
III. Tamamlayıcı unsur kümeleri	47
A. Kusur sorumluluğu	47
B. Yalın hukuka aykırılık sorumluluğu	131
C. Müdahale sorumluluğu	138
Ç. Tehlikeye atma sorumluluğu	141
D. Organ sorumluluğu	222
E. Risk sorumluluğu	227
F. Tapu sicilinin tutulmasından sorumluluk	229
IV. Tazminatın belirlenmesi	235
A. Tazminatın türü	235
B. Tazminatın kapsamı	240
C. Tazminatın indirilmesi	242
Ç. Kazanımların denkleştirilmesi	254
D. Sorumsuzluk anlaşması	261
V. Zarardan birden fazla kişinin sorumluluğu	267
A. Zarar gören karşısında sorumluluk	267
B. Karşılıklı sorumluluk	269
VI. Tazminatın talep edilebilirliği	275
A. Muacceliyet ve borçlu temerrüdü	275

B. Zamanaşımı 277
C. Daimi def'i 284

Netice **285**

İçindekiler

I. Giriş	1
A. Zarardan sorumluluğun fonksiyonları	1
B. Zarardan sorumluluk kavramı	3
C. Zarar ve türleri	4
1. Maddi zarar ve gayrimaddi zarar	6
2. Olumlu zarar, kaçırılan kazanç ve saf malvarlığı zararı	9
3. Olumlu menfaat ve olumsuz menfaat	15
Ç. Alternatif sorumluluk sebeplerinin birlikteliği	16
1. Alternatif taleplerin rekabeti	16
2. Alternatif talep temellerinin rekabeti	17
D. Tehlikenin önlenmesi ve men talepleri	19
II. Temel unsurlar	23
A. Nedensellik	23
1. Uygun şartlı nedensellik	25
a. Şart teorisi	25
b. Uygunluk teorisi	29
2. Müsterek nedensellik	31
3. Alternatif nedensellik	32
4. Yığılmalı nedensellik	34
5. Öne geçen nedensellik	35
B. Normun koruma amacı	39
1. Etki alanı ve fonksiyon	39
2. Alternatif davranış	42
3. Uygunluk teorisi ile ilişki	44
III. Tamamlayıcı unsur kümeleri	47
A. Kusur sorumluluğu	47
1. Hukuka aykırılık	52
a. Hukuka aykırılığın tespiti	52
b. Hukuka aykırılık kümeleri	55
i. Koruma kuralları	55

ii.	Genel davranış yükümlülükleri	56
iii.	Borç ilişkisinden doğan yükümlülükler	60
	α . Yükümlülüğün esası	60
	β . Üçüncü kişi yararına yükümlülükler	62
	γ . Tazminatın üçüncü kişiye devri yükümlülüğü	68
iv.	Ahlak kuralları	70
c.	Hukuka aykırılık ve saf malvarlığı zararı	74
ç.	Hukuka uygunluk sebepleri	75
	i. Meşru müdafaa	76
	ii. Zorunluluk hali	78
	iii. İhkak-ı hak	81
	iv. Zarar görenin rızası	81
2.	Kusur	85
a.	Kusur türleri	87
	i. Kast	87
	ii. İhmal	89
b.	Sorumluluk eşiği	89
c.	İspat yükü	93
ç.	Yalın kusur varsayımı	93
	i. Ayırt etme gücünün geçici olarak yitirilmesi	94
	ii. Borca aykırılık	95
	iii. Koruma kuralına aykırılık	96
	iv. İka yardımcısından sorumluluk	98
	α . İşin uygunsuz kişiye gördürülmesi	98
	β . Organizasyon kusuru	104
	v. Ev başkanının sorumluluğu	107
	vi. Hayvan hamilinin sorumluluğu	110
	vii. Taşınmaz hamilinin sorumluluğu	114
	viii.Yapı hamilinin sorumluluğu	117
d.	Birleşik kusur varsayımı	123
	i. İfa yardımcısından sorumluluk	123
	ii. Hakkın kullandırıldığı kişiden sorumluluk	129
e.	Varsayımaya dayalı kusurun türü	130
B.	Yalın hukuka aykırılık sorumluluğu	131
	1. Ayırt etme gücü olmayanın sorumluluğu	132
	2. Gecikilen para borcundan sorumluluk	137
	3. Ayıptan sorumluluk	137
C.	Müdahale sorumluluğu	138
	1. Zorunluluk halinde verilen zarardan sorumluluk	139

2.	Taşınmazdaki izinli taşkınlıklardan sorumluluk	140
Ç.	Tehlikeye atma sorumluluğu	141
1.	Tehlikeli işletmeden sorumluluk	143
2.	Motorlu taşıt hamilinin sorumluluğu	147
a.	Motorlu taşıt	148
b.	Taşıtın karıştığı kaza	150
c.	Taşıt hamili	152
ç.	Çoklu sorumluluk	154
i.	Hamil olmayan karşısında sorumluluk	154
ii.	Hamil karşısında sorumluluk	155
α.	İnsana gelen zarar	156
β.	Eşyaya gelen zarar	156
d.	Tazmin edilecek zarar	157
i.	İnsana gelen zarar	158
ii.	Eşyaya gelen zarar	159
iii.	Yardım eden karşısında sorumluluk	159
e.	Sorumluluk harici durumlar	160
i.	Hariç tutulan kişiler	161
ii.	Hariç tutulan olaylar	163
α.	Önüne geçilemeyen olay	163
β.	Taşıtın emaneti ve yitirilmesi	166
γ.	İşletilmeyen taşıtın kazası	167
f.	Sorumluluğun sigortalanması	168
i.	Zorunlu mali sorumluluk sigortası	169
ii.	Güvence hesabı	171
g.	Zamanaşımı	172
ğ.	Hamilin sorumluluğuna tabi olanlar	173
i.	Hamilin bağlı olduğu teşebbüsün sahibi	173
ii.	Mesleki faaliyette bulunan	174
iii.	Yarış düzenleyici	175
iv.	Taşıtı izinsiz olarak alan ve süren	176
3.	Ürün sorumluluğu	177
a.	Ürün	179
b.	Üründeki uygunsuzluk	183
i.	Uygunsuzluğu belirleyici bazı kıstaslar	184
α.	Teknik ve hukuki güvenlik standartları	185
β.	Fiyat ve maliyet	185
γ.	Ürünün sunumu	186
δ.	Kullanım beklentisi	188

ii.	Uygunsuzluğun tespitinde belirleyici an	189
iii.	Uygunsuzluk kategorileri	189
	α . Kurgulama kaynaklı uygunsuzluk	190
	β . Üretim kaynaklı uygunsuzluk	191
	γ . İzahat kaynaklı uygunsuzluk	191
iv.	Etkisiz ürün	192
v.	Uygunsuzluk şüphesi	193
c.	Sorumlu kişiler	194
	i. Üretici	197
	ii. Üretici görülen	198
	iii. İthalatçı	200
	iv. Dağıtıcı	201
ç.	Sorumlular arasında rücu	204
d.	Tazmin edilecek zarar	205
	i. İnsana gelen zarar	206
	ii. Eşyaya gelen zarar	207
e.	Sorumluluk harici durumlar	211
	i. AB dışına ihraç edilen ürünler	213
	ii. Piyasaya sürülmemiş ürün	213
	iii. Piyasaya sürülürken uygunsuz olmayan ürün	215
	iv. Teknik kurallara uyma zorunluluğu	216
f.	İspat yükü	217
g.	Sorumluluğun zamansal sınırları	218
ğ.	Ürüne ilişkin sair sorumluluklar	219
	i. Ürün güvenliği	219
	ii. Ürün gözetimi	220
D.	Organ sorumluluğu	222
	1. Kapsam	222
	2. Organ vasfı	224
	3. Tazmin edilecek zarar	225
E.	Risk sorumluluğu	227
	1. İşi ivazsız görülenin sorumluluğu	227
	2. Vekaletsiz işgörenin sorumluluğu	228
F.	Tapu sicilinin tutulmasından sorumluluk	229
	1. Sorumluluğun muhatabı ve yargı yeri	229
	2. Sorumluluğun esası	230
	3. Tazmin edilecek zarar	231
	4. Tapu memuruna rücu	234

IV. Tazminatın belirlenmesi	235
A. Tazminatın türü	235
B. Tazminatın kapsamı	240
C. Tazminatın indirilmesi	242
1. Zarar gören tarafın etkisi	244
a. Zarar görenin kendi etkisi	247
b. Yardımcı kişinin etkisi	251
2. Yoksulluk	253
Ç. Kazanımların denkleştirilmesi	254
D. Sorumsuzluk anlaşması	261
1. Fonksiyon	261
2. Sınırlamalar	263
V. Zarardan birden fazla kişinin sorumluluğu	267
A. Zarar gören karşısında sorumluluk	267
B. Karşılıklı sorumluluk	269
VI. Tazminatın talep edilebilirliği	275
A. Muacceliyet ve borçlu temerrüdü	275
B. Zamanaşımı	277
1. Göreceli süre	278
2. Sabit süre	279
3. Ceza Hukuku zamanaşımı	281
C. Daimi def'i	284
Netice	285

Kısaltmalar

AB: Avrupa Birliđi	f: fıkra
ABAD: Avrupa Birliđi Adalet Di- vanı	HD: Hukuk Dairesi
Abs: Absatz	HGK: Hukuk Genel Kurulu
AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mah- kemesi	HHY: Hasta Hakları Yönetmeliđi, Resmi Gazete 23420-01/08/1998
AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleş- mesi	HMK: 6100 sayılı Hukuk Muhake- meleri Kanunu
Art: Artikel	HPfG: Haftpflichtgesetz (Almanya)
AY: 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	İBBGK: İctihadı Birleřtirme Büyük Genel Kurulu
AYM: Anayasa Mahkemesi	İBHGK: İctihadı Birleřtirme Hukuk Genel Kurulu
BGE: Bundesgerichtsentscheid (İs- viçre)	K: Karar
BGH: Bundesgerichtshof (Almanya)	KMK: 634 sayılı Kat Mülkiyeti Ka- nunu
bkz: bakınız	KTK: 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu
bs: bası	m: madde
c: cilt	n: kenar/paragraf numarası
CMK: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu	NJW: Neue Juristische Wochensch- rift (Almanya)
DMK: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu	No: Numara
E: Esas	OGH: Oberster Gerichtshof (Avus- turya)
EBG: Eisenbahngesetz (İsviçre)	OK: 2238 sayılı Organ ve Doku Alın- ması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun
EBK: 818 sayılı (eski) Borçlar Ka- nunu	OR: Obligationenrecht (İsviçre)
ed: Editör	p: paragraf
EKHG: Eisenbahn- und Kraftfahr- zeughaftpflichtgesetz (Avusturya)	PHG: Produkthaftungsgesetz (Avus- turya)
EntfZG: Entgeltfortzahlungsgesetz (Almanya)	

PrHG: Bundesgesetz über die Produkthaftpflicht (İsviçre)
ProdHaftG: Produkthaftungsgesetz (Almanya)
RG: Resmi Gazete
s: sayfa
SK: 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu
ss: sayfa sayıları
StVG: Straßenverkehrsgesetz (Almanya)
SVG: Strassenverkehrsgesetz (İsviçre)
sy: sayı
TBK: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TK: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TL: Türk Lirası
TMK: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

TŞSK: 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
TTK: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
UGB: Unternehmensgesetzbuch (Avusturya)
UM: Uyuşmazlık Mahkemesi
ÜK: 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu
vd: ve devamı
VfGH: Verfassungsgerichtshof (Avusturya)
Vorb: Vorbemerkung(en)
VVG: Bundesgesetz über den Versicherungsvertrag (İsviçre)
Y: Yargıtay
ZGB: Zivilgesetzbuch (İsviçre)
ZPO: Zivilprozessordnung (Avusturya)